

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 25

26. lipnja 2014.

cijena 200 Ft

Dan sela u Gari i narodnosna gastroulica Slijeva: Milan Kubatov, Tibor Murinji i Tomica Bakai

Foto: Stipan Balatinac

6. stranica

Koljnofska škola

3. stranica

Santovačke „kraljice“

6. stranica

Nogometni turnir

14. stranica

Komentar

Posljednji vlak...

Nemamo razloga biti zadovoljni jer je do danas na popis hrvatskih birača registrirano upola, ili još manje pripadnika hrvatske zajednice nego što bismo mogli očekivati, čime bismo mogli biti zadovoljni. Jer izbori nisu samo mogućnost, nego i obveza svih pripadnika hrvatske zajednice, a njihova uspješnost i rezultat ovise o registraciji na popis hrvatskih birača. Njome se dokazuje svijest o nacionalnoj pripadnosti, ali i potvrđuje naša građanska i narodnosna dužnost. Stoga je zajednička zadaća svih krovnih i mjesnih političkih tijela, članova hrvatskih udruga i samouprava, ali i svih pripadnika hrvatske zajednice da se pozovu na registraciju, odnosno odazovu registraciji. No nije važna samo registracija, nego i izlazak na izbore. O tome će ovisiti, prije svega, legitimnost izabranih tijela na mjesnoj, županijskoj i državnoj razini. Na taj će način hrvatska zajednica dokazati i potvrditi svoju političku zrelost, postaviti temelje za predstavljanje i zastupanje svojih političkih interesa. Uskoro polazi posljednji vlak za registraciju, koja se može obaviti do raspisivanja jesenskih izbora. Osim toga o broju registriranih ovisi broj zastupnika na svim razinama, posebno na mjesnoj gdje se s manje od sto registriranih bira tri, a s više od toga četiri zastupnika, te državnoj gdje se u Skupštinu bira 15 zastupnika ako na dan raspisivanja izbora na narodnosnom popisu birača nema više od 5000 registriranih, 23 ako je registrirano više od 5 000, a 31 zastupnik, ako je više od 10 000 registriranih. Kako je ovih dana objavljeno, u 135 «hrvatskih» naselja ostvaren je uvjet za raspisivanje izbora za mjesne hrvatske samouprave, što je minimalno bolji rezultat nego prije četiri godine. K tome dodajmo da je izmjenom zakona uvjet raspisivanja izbora za mjesne narodnosne samouprave s prijašnjih 30 pripadnika smanjen na 25. Prema statistici izbornog povjerenstva od 28. svibnja, na biračkom popisu za jesenske izbore ima tek 4186 Hrvata, što je više nego poražavajuće. Tim više ako uzmemo u obzir da je u samo 11 naših brojčano «najačih» naselja (Budimpešta, Pečuh, Koljnof, Petrovo Selo, Serdahel, Baja, Martinci, Mohač, Dušnok, Sumarton i Kerestur) 9579 Hrvata. Naime prema narodnosti izjasnio se tek 21 031 Hrvat, od toga je negdje 4-5 tisuća ispod 18 godina, dakle maloljetnika koji su bez prava glasa. Možemo zaključiti da se od mogućih oko 16.000 registrirala samo četvrtina birača, što je ispod svih očekivanja. Prije četiri godine bilo je 11.571 registriranih, a izbori za mjesne hrvatske samouprave raspisani su u 128 naselja. Posljednji vlak za registraciju uskoro polazi, stoga se što prije odazovimo registraciji da ponovimo rezultat otprije četiri godine, ili barem prijeđemo brojku od deset tisuća koja nam daje legitimnost koju po svemu zavrđujemo kao brojčano treća narodnosna zajednica u Mađarskoj.

S.B.

Glasnikov tjedan

Već mjesec i po dana je prošlo otkada su narodnosni glasnogovornici prisegnuli u Mađarskom parlamentu i primili glasnogovorničke mandate. Otada ih je primio premijer Orbán, poslušali su ministra ljudskih resursa Zoltána Baloga, a primio ih je i zamjenik premijera Zsolt Semjén. Utemeljen je i parlamentarni Odbor za narodnosti (Magyarországi nemzetiségek bizottsága)

čijeg je predsjednika i dopredsjednika izglasovao parlament na prijedlog predsjednika parlamenta, temeljem prijedloga narodnosnih glasnogovornika. Odbor je započeo svoj rad. Narodnosni glasnogovornici upoznaju se sa svojim pravima i mogućnostima, s financijskim okvirima

konodavnom tijelu Mađarske, ali imaju sve, njih 13 zakonom navedenih, parlamentarnoga glasnogovornika, bez prava glasa, koji može itekako zastupati interese svoje narodnosti, može dati mišljenje u svezi s pitanjima koja se odnose na život Hrvata u Mađarskoj. Koja su to pitanja od osobite važnosti? Političkog. Prvo je i najvažnije ostvarivanje prava punopravnog parlamentarnog zastupstva u nastupajućem razdoblju.

U svojim prvim izjavama predsjednik Odbora za narodnosti Slovak Ján Fuzik, ujedno i predsjednik Slovačke državne samouprave, ocjenjuje funkciju narodnosnih glasnogovornika važnom ustanovom i novim oblikom u zastupanju interesa narodnosti. Spomenimo kako Odbor za narodnosti čini 13 glasnogovornika, od kojih su osmero predsjednici državnih samouprava. Spomenute dvije funkcije mogu obavljati temeljem zakona do jesenskih izbora.

Tako ministar Balog izjavljuje kako narodnosno pitanje nije stručnopolitičko pitanje, nego stvar Vlade. Odbor za narodnosti može raspravljati po svim pravnim aktima koji dotiču svakodnevni život narodnosti i tako utjecati na oblikovanje njihove budućnosti. Odbor može imati i važnu ulogu pri donošenju zakonskih akata jer može potaknuti prijedloge zakona kao bilo koji drugi parlamentarni odbor. Po Zakonu o radu parlamenta, Odbor za narodnosti jest tijelo koje glede narodnosnih interesa, prava može davati prijedloge, mišljenja i nadzirati Vladin rad. Tako se i hrvatska narodnost u Mađarskoj može uključiti u pripremu svih zakonskih akata koji se dotiču narodnosnih pitanja. Za to je potrebno unutar hrvatske zajednice iznaći načine rada i suradnje koji će rezultirati korišću za Hrvate u Mađarskoj u nastupajuće četiri parlamentarne godine.

Po Zakonu o radu parlamenta, Odbor za narodnosti jest tijelo koje glede narodnosnih interesa, prava može davati prijedloge, mišljenja i nadzirati Vladin rad. Tako se i hrvatska narodnost u Mađarskoj može uključiti u pripremu svih zakonskih akata koji se dotiču narodnosnih pitanja. Za to je potrebno unutar hrvatske zajednice iznaći načine rada i suradnje koji će rezultirati korišću za Hrvate u Mađarskoj u nastupajuće četiri parlamentarne godine.

djelovanja svojeg ureda i osoblja u njemu. Saznajemo kako će hrvatski narodnosni glasnogovornik imati svoj ured, uz onaj u Budimpešti, gdje ga imaju i svi ostali parlamentarni zastupnici, s pratećom infrastrukturom i u Pečuhu. Troškove ureda snosi parlament, a osoblje, tajnica i savjetnici, mogu se angažirati u visini primanja parlamentarnog zastupnika (glasnogovornika) 748 tisuća forinti mjesečno. I sada kako dalje? Kome će i kako, u kojoj bazi oni referirati o svome radu u Mađarskom parlamentu, kako će i na koji način formirati svoj ured? Imaju li pravo ako i neformalnog utjecaja i uputa o tome sastavljači parlamentarnih državnih narodnosnih lista, skupštine državnih narodnosnih samouprava, ili?! Narodnosti nemaju parlamentarnog zastupnika u najvišem za-

Branka Pavić Blažetin

Koljnof

Hrvatsku školu u hrvatsku ruku!

Lani u aprilu smo još pod upitnik stavili, hoće li Hrvatska samouprava u Koljnofu moći prikzeti mjesnu Dvojezičnu školu, a sad jur moremo s radošću najaviti, hrvatska škola u tom gradišćanskom naselju novo školsko ljeto će začeti jur u hrvatskoj ruki! Koljnofci su se izborili opet! Poznato je kako je Hrvatska državna samouprava odustala od prikzimanja ove odgojno-obrazovne ustanove, ali koljnofsko manjinsko tijelo je i nadalje stavilo na vagu, izmirilo svoje mogućnosti, zahtijevalo objašnjenje i raščišćenje zakonske pozadine da od septembra postane održavatelj Dvojezične škole. Od Ministarstva ljudskih resursa pred kratkim je došla dozvola, tako koljnofska škola stoji pred novom perspektivom. S tim činom će biti treća takova škola u cijeloj Ugarskoj, a prva med hrvatskimi naseljima.

Agica Sárközi

Ravnateljica škole Agica Sárközi ne žali za prošlim vremenom, važno je da će se zdavna sanja vrijeda ostvariti. Dokumenti i papiri su već lani bili spremni, jedino službeno nije bilo konkretizirano, kako će s financijske strane izgledati, ako školski vlasnik bude Hrvatska samouprava Koljnofa. U Piliscsabi jur mnogo ljet funkcionira takov model školskoga održavanja, tako je koljnofska delegacija i tamo razmatrala žive prilike i sakupila korisne tanače. Kako je školska peljačica izračunala školski budžet, za 136 učenikov i 13 pedagogov i dalje će se moći polako isfinancirati jedno školsko ljeto iz 100 milijun Ft. – Otkad je Obrazovni centar Klebelsberg prikzeo škole, u težoj smo situaciji. Mi ćemo samostalni biti od septembra, nećemo imati tu kontrolu i nadzor, ča smo imali dosidob, i neću morati čekati dva masece dugo na pineze, recimo za jednu obnovu. Ja se ne bojim zbog naše odluke! Ni djelatniki, ni dica, ni roditelji nećedu ništ šperati od toga da ćemo minjati gospodara. U knjigovodstvu ćemo zaposliti jednoga stručnjaka, a od državne potpore ćemo moći platiti i pedagoge, i režiju i sve stroške, ča budemo imali. Ne mislim da će ovo biti komplicirano, i veće stvari smo od ovoga jur načinjili. Stalno imamo nekakove projekte, uvijek pokrenemo nešto novo, imamo jako dobru kolektivnu i tehničko osoblje, i škola je u dobrom stanju, a

Ingrid Klemenšić

pravoda računamo i na potporu Seoske samouprave. Škola je jedna od najvažnijih institucij u selu, mi smo dio sela i nisu zaprta vrata pred školom. Mi ćemo i nadalje aktivno djelati i poiskat ćemo i hrvatska i medjunarodna naticanja da dostanemo materijalna sredstva za naše projekte i cilje – to su bile riči školske direktorice, a sa sličnom odlučnošću je odgovorila na naša pitanja i predsjednica Hrvatske samouprave u Koljnofu Ingrid Klemenšić, ka će se najti u zanimljivoj situaciji od jeseni, pokidob i ona sama djela u ovoj ustanovi, kojoj će biti prik Hrvatske samouprave i gazdarica. Od nje doznajemo da sve je to zakonski dozvoljeno, i ne boji se ni ona od zadać. – Svi poznaju Koljnofce da su tvrdoglavi i neće pustiti da negdo na nji hoda i koristi je kao tepih.

Mi se i nadalje borimo i nećemo dozvoliti nikomur da nam krši djelatnost i da nam zabrani naše pravo. Prikzimanje škole kod nas nije bilo već pitanje, htilli smo dalje ići, jer mislimo da škola i dica su naša budućnost. Ako izgubimo ovu borbu, izgubili smo i budućnost! S Nimškom samoupravom u Piliscsabi smo uspostavili kontakte, oni su nas uvjerali, vridno je napraviti ov pionirski korak. Ufam se da će nas pratiti u Gradišću još hrabre hrvatske samouprave – naglasila je predsjednica ka točno zna kakova odgovornost leži pri ovoj zadaći. Svaki početak je težak, ali s ta-

kovimi djelatnicami, školskom ravnateljicom i zastupniki Hrvatske samouprave, kakove ima Koljnof, misli Ingrid Klemenšić, sigurno će prebroditi i nadalje sve poteškoće. -th

SAMBOTEL – Društvo sambotelskih Hrvatov i Hrvatska samouprava u Sambotelu Vas pozivaju na VI. Hrvatski dan 28. junija, u subotu, s početkom od 16 uri na sambotelski Glavni trg. Mašu celebrira na hrvatskom jeziku na Glavnom trgu Branko Kornfeind, duhovnik Čajte i Čembe iz Austrije, potom pozdravne riči imaju dr. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, Laslo Škrapić, predsjednik Hrvatske samouprave u Sambotelu, i Franjo Jurašić, predsjednik Društva sambotelskih Hrvatov. Hrvatski dan otvara dr. Tivadar Puskás, gradonačelnik Sambotela. Od 17 uri slijedi bogati kulturni program u kom nastupaju Hrvatska skupina Evangelističke osnovne škole Sándor Reményik u Sambotelu, HKDU iz Sumartona, mišoviti zbor Rozmarin iz Gornjega Četara, KUD Četarci, HKD Zviranjak iz Prisike, Sambotelski tamburaši i mišoviti zbor Djurdjice. Zatim će se održati bal do 24 uri s petroviskim Pinka-bandom.

ŠOPRON – Hrvatska samouprava Šoprona, Šopronsko hrvatsko kulturno društvo i Društvo Hrvati srdačno Vas pozivaju na XII. Šopronske hrvatske dane, sad jur po tradiciji, zadnji vikend miseca junija. Pred tim, 24. junija, utorak u 18 uri u crikvi Sv. Ivana Krstitelja bio je blagoslovljen kip biskupa Jurja Draškovića Trakošćanskoga. 28. junija, u subotu, od 17 uri slijedi u Rejpal-hiži (Šopron, Várkerület 7.) predstavljanje knjige Regionalni studiji VI., a u 19.30 uri u crikvi Sv. Ivana Krstitelja s koncertom Tamburaškoga orkestra Glazbene škole Dora Pejačević iz Našica čekaju organizatori Hrvate iz grada i okolice. Nedilju, u 16 uri se služi sveta maša u crikvi Sv. Mihovila, glavni celebrant je Anton Kolić, ratištovski farnik. Od 18 uri na Glavnom trgu, u okviru gala-programa nastupaju: hrvatska diča grupa iz šopronske čuvarnice „Duga“, folklorna grupa Dvojezične škole Koljnofa, šopronski tamburaši Starci, Plesno društvo Koljnofsko kolo, Tamburaši iz Našica, Tamburaši Bondersölj.

Bošnjački Hrvati treće dobi

Miška Križić, Mara Kundar, Marija Štandovar, Marica Bošnjak Ivesić, Milica Antolović, Katica Pavlović Kečkeš

U okviru Središta za socijalne usluge Pečuške male regije djeluje i Dom starih u Salanti. Posjetila sam ovu ustanovu kako bi se susrela s djelatnicima Doma i ljudima koji svakodnevno traže usluge Središta. Među njima zatekla sam znatan broj starijih Hrvata iz Salante s kojima sam provela jedno prelijepo poslijepodne Još 2004. godine tamošnja Seoska samouprava otvorila je Središte za njegu s dnevnom uslugom za starije osobe i pomoć njima kod njihovih kuća. Taj je zadatak 2008. godine preuzelo na sebe Pečuško višenamjensko maloregijsko udruženje, točnije Središte za socijalne usluge Pečuške male regije.

Salantski Dom starih smješten je u Ulici Németi na broju 11, ima sedam djelatnika, na čelu s Annamáriom Tancos. Pružaju niz usluga: socijalna, zdravstvena, mentalna higijena, rad u zajednici, izlete, predavanja, a sve poradi korisnog i sadržajnog ritma života ljudi treće životne dobi. Osiguran je dnevni topli obrok, organiziraju se raznorazni slobodni programi, i radionice rukotvorina, kulturni programi, pričaonice, zdravstvene usluge po potrebi, pomoć pri održavanju osobne higijene, pomoć pri obavljanju birokratskih poslova, davanje informacija... Svakoga 1. listopada slavi se Svjetski dan starijih osoba.

Suradnici Doma starih pružaju i usluge kod kuća, pomoć pri održavanju tjelesne higijene, reda u neposrednoj okolini, spravljanje obroka, po potrebi i hranjenje, kupnja, nabava lijekova...

Salantski Dom starih za moga posjeta bio je mjesto šale i priče. A mene su pozvali kako bi im predstavila Hrvatski glasnik i Radio Croaticu, medijske platforme Medijskog centra Croatica. Srela sam i upoznala divne ljude, među njima mnoštvo salantskih bošnjačkih Hrvata s kojima sam pvela razgovor. Slijede njihove priče, ispričane tek onako usput za vrijeme našega dvosatnog druženja, koje me je ispunito toplinom i zadovoljstvom.

Katica Pavlović Kečkeš

U Nijemetu je bilo dosta Kečkeša, ja sam se u Salantu udala za Bošnjaka. Otac mi je bio iz Kukinja, Pavlović, došao je za zeta u Nijemet, priča mi Katica.

Njezina je mama bila dotarica. Katica i njezina obitelj cijeli život bavila se poljoprivredom, išla na polje raditi, nitko nije radio u poduzeću. „Nije bilo kod nas tako da se moglo, mi smo svi mo-

rali na polju raditi. Krave smo imali i jednog konja doma kad sam bila. A kad sam se udala, onda smo imali dva... i onima smo radili“. Kada se Katica udala, svekrva je pekla, kuhala „mi smo se digli pa spravili pa ajd na polje kopat, žet, i kad je šta trebalo.“ Kada bi nevjesta rodila, malo je bila doma, ali kad je mogla dijete ostaviti na svekrvu, onda se ono ostavilo na svekrvu pa se išlo u polje. Osamdesetosmogodišnja starica spomenute godine navršila je 6. listopada 2013. godine.

Zdrava je, samo su joj noge slabe, bole je, ne može hodati, boli je koljeno, kuk, i svašta pomalo. U dom je navraćala svaku drugu nedjelju, onda kada su se slavili rođendani i imendani, a sada dosta često dolazi, „mislim bolje je tu nego doma“ – kaže Katica naslanjajući se na štap. Dovezu je kolima.

Milica Antolović

„Da, od šeststo godina Antolovići imade u selu“, kaže Milica, koja ima dvije kćerke. Ona je bila jedinica, bez braće i sestara pa nema roda, jada se. Zajedno s roditeljima bavila se poljoprivredom. Udala se sa sedamnaest godina: „Pet kuća razlike smo imali i onda sam se udala, nismo dugo živjeli zajedno, 21 godinu, onda mi je čovjek umro.“ Milica je već trideset i devet godina udovica, mlađa kći imala je trinaest godina kada joj je umro otac. „Teško, teško je bilo. Devet godina ima među dvima kćerima. Onda je ona bila starija, jelte, onda je ona malo pomogla meni. Mama mi je živila dosta dugo, ona mi pomogla.“ Starija kćerka nema djecu, a mlađa ima jednog sina i jednu kćerku.

Unuk je već „ošao, imade pet godina kćerku, a djevojka nam još nije udata. Kćerka je u hrvatskoj školi svršila, ali nisam ju čula govoriti. Ja govorim hrvatski, a ona mađarski natrag. A unuk Bošnjački mi kaže: Bako, kako si? Toliko, dvi-tri riječi zna i dođe dvi nedilje kad prođe, i onda dođe i ni zaboravila kako mi treba kazati: bako.“

Marica Bošnjak Ivesić

Marica, po čovjeku Bošnjak, a po ocu Ivesić, mama joj je bila Kundaranka, ona je još živa i uskoro će biti 95 godina i o njoj se brine Maričina kći iz Salante. Sedamdesetsmogodišnja Marica živi u Nijemetu. Zato je baka kod unuke, kaže Marica: „Jer ja ne bi mogla ju podvorit, treba i ložiti i pripremit svašta, i ako snega ima, sneg odbacati, raspraviti ga, onda ja ne bi mogla, onda je kod kćerke i kod zeta. Kćer oće da se brine o baki. A kad je bila kod mene moja mati, ona (kći) svako poslijepodne dođe k nama u Nijemet. Dođe i ogleđe nas i onda što nam treba pripravi i onda dođe kući i radi svoj posao dalje.“

Marica je jedinica. Odgovarajući na moje pitanje, koliko su nekada Bošnjaci imali djece, veli: „Pa ko je kako. Kod nas nije bilo baka ko će pomoći odranit, onda mama sama bila i ja, onda ja sam bila sama.“ Pohađala je, kako kaže, školu u Nijemetu, a učitelj joj je bio Stijepo Ebrić, kantor i učitelj. Moja sugovornica izgleda mlađa od svojih godina, dobro se drži, a za ovu priliku obukla je i svoju narodnu nošnju, veoma staru, nošnju predaka danas čuva njezina kći, koja ima dvije kćeri, one su plesale u KUD-u „Marica“. Nošnju više nema tko da šije, žali se moja sugovornica dodajući: „Što prođe to ruvo, onda više nema. A i ne šiju vrlo jer sad već nema ko da šije i to veze, to je rukotvorina, to treba puno raditi. Ja sam mojem unuku šila i vezla, a i unukima oplečke i pripravila im što nisu imali, a nekima i novo. Onda tako da oni svi imadu ruvo. I kod sina i kći i sin, a i kod kćeri, ona ima dvije kćeri. Sin mi je Marko, a kći je Jelica. Naša imena. Mariška, Mara. To su bila imena. Katica, Anica.“

Marija Štandovar

Marija ili kako joj kažu Mariška Štandovar vesela je, tamburica joj je u ruci, a šešir na glavi, ona je danas „svirac“ kao i njezin unuk Silvestar, član Orkestra Vizin koji joj je i posudio tamburicu za ovu maskenbalsku veselicu. Stanuje u Salanti. Stanovnici naselja Salante još se uvijek nazivaju Nijemećani i Salanćani. U Nijemetu (dijelu Salante) uglavnom su živjeli bošnjački Hrvati od kojih su se neki doselili dolje, bliže cesti, u Salantu. Nekada u Nijemetu jedva je bilo Mađara, tek dvije-tri kuće. „Ali slabo. Al ni tu nije bilo davno Mađara, dvije-tri kuće. Kovač, doktor, što je u samoupravi bio i nitko baš vrlo. Pa sad već ima zato.“

U selu su i dva groblja, jedno groblje je u Nijemetu, a jedno je dolje u Salanti uz cestu. Bošnjaci se uglavnom pokapaju gore u Nijemetu. I oni koji su iz Nijemeta došli u Salantu, oni još i sad se pokapaju u Nijemetu. „Samo Salanćani se pokapaju, i oni koji su došli stanovati u Salantu, oni se pokapaju u Salanti. Da. Najviše se ovako pokapaju u Nijemetu oni koji su iz Nijemeta. Da. U Nijemetu ima oko devedeset kuća, ali malo stanovnika, ima puno starijih, ali i mlađih – kaže Marija Štandovar. Nijemet je prekrasan, gore na brežuljku. Mariška redovito ide na mise ako nije bolesna.“

„Misa je svake nedilje. U nedilju je u 9 sati misa, onda u poslendani je misa u četvrtak. Ako kogod dade za pokojne misu, onda u četvrtak ima misa. Ali i kad nema, i onda zato dođe naš Ronta velečasni i drži nam misu. A mađarski drži misu, a mi hrvatski pjevamo.“

Mara Kunder

Maru Kunder, Maricu, svi zovu Mara. Ona je vesela, svaki pokret i pogled zrači toplinom, a veselje je pomlađuje.

„Uvijek sam vesela. Take sam naravi. Take sam naravi, ja sam uvijek vesela i uvijek sam svačim zadovoljna.“ Ima osamdeset tri godine i težak životni put iza sebe, ali s veseljem se ide naprijed i s vjerom u sutrašnjicu, kaže mi hvaleći se kako ima unuku i unuka. Ali oni nisu na nju, nisu toliko veseli jer nisu takve naravi. Trebaš se roditi s tom naravi. Na pitanje kakve su naravi bili njeni roditelji, kaže: „Pa kako ću vam kazati, mamu si ne poznajem, koliko

sam bila, pet godina sam prošla kad mi je mama umrla, a apo on je bio te naravi ko ja, on je bio uvijek vesel, uz svačeg se, čak se i zno šaliti.“ Rano je izgubila majku umrla je „od džigerice“. A i Mara je pobolijevala od bolesti pluća: „ja sam u toj nevolji bila. Ja sam bila u špitalju. Jedanput sam bila u Movaču tri mjeseca, u Sekardu sam bila četiri mjeseca, u Pečuju sam bila jedanput tri mjeseca i jedanput devet mjeseci u špitalju bila, i vidite, tu sam što mi taka narav. Kako ću vam kazat, kad bi ja bila u špitalju, onda bi ja kazala one bake što su bile kraj mene nek mi prepovijedaju šta god i nek se zaboravim si svoju nevolju. I tako sam se uvijek sama batrila, uvijek sam na drugo mislila, nisam se nikad svojom nevoljom bavila. To mi je, vidite, sreća. More se tako, e pa treba takva narav. No sad kad bi me onako stislo nješto, onda bih uvijek kao da bi pamet na drugo. Uvijek u drugo mislila. Ono sam ostavila.“

Na misu Mara ne ide, ne zato što joj je daleko crkva i ne može hodati. Ni prije, i dok su bila djeca, nije išla: „ja ću vam kazat zašt ja ne idem, ja ako idem k misi, ja ne morem ići, ja ću tad plakati. A zašt je to, to ne znam kazati. I sad kad ujutru il uveče molim, moje su oči uvijek suzne. Hât, težak život sam imala, znate, ja sam bila bolesna, četvero djece. Prvi sin, što je najstariji, njega sam rodila, onda još nisam znala za nevolju, a kad mi kći bila, š njom sam bila krupna, onda sam očla u Movač, onda sam tako, onda sam još potla imala još jednog sina, imala sam četvero djece, sad troje su živi, Mišika nije. Da, moj čojek je tu djecu odranio sam. A ja u špitalju. Morete misliti kako mi je bilo.“

Miška Križić

Prezime Križić često je i u Nijemetu i Salanti. Miška Križić, jedini muškarac među mojim sugovornicima, veseo je i nasmijan, dugo godina bio je prvi u crkvi, crkveni poglavar, sad su na njegovu mjestu mlađi, koji se brinu o crkvi i svećeniku Ronti, jer tko je iznad sedamdeset godina, „taj već ne more bit poglavar. A ja sam već sad osamdeset i tri, ko Mara“. I Miški Križiću je učitelj bio Stjepan Ebrić. „Vrlo je bio dobar. Ne znam je li Katica nije kazala, trebalo bi mu metnit ploču kao što su Horvát Béli metli. Ne se brinu ko je sad za to, pedig volio je i mi smo njegov volili. U Pečuju je. Otišao je u Pečuj otale kad je potli rata, nije volio Ruse jer oni su mu ote li stan kad je bio II. svjetski rat. Onda se odselio u Pečuh. Kći mu još bila Rožika. A tam je umro, tam je i zakopan, a i kćer mu je umrla. Miška Križić je udovac među udovicama, voli društvo, a o njemu se brinu njegove dvije kćeri, jedna je u Salanti, druga u Pečuhu. „Svakoja mi kuva što je ručak i večera i u subotu i nedilju. Jedne nedilje jedna, druge nedilje druga. Kad je lijepo vrijeme, onda idem tam na užinu. I onda si obavim još... što na nedilju treba.“

Grijem na mikro. Grijem plinom, u spavaćoj sobi ima plin, a u drugoj sobi ja ložim, onda onaj cserépkályha. I onaj di je plin i tu još malo grije. I u kujni imam plin, i u kupaonici.

Kad se nađu, sastanu Bošnjaci, onda hrvatski razgovaraju, nema kubure, ali ako su Mađari, nezgodno je. Jer „Kad pjevamo jednu pjesmu hrvatski, onda već čujemo glas da sad okrenite već na mađarski, a mi: čekajte, još nismo ispjevali, kaže mi jedna sugovornica, druga je stišava i dobacuje: nije tako. Što ćemo, mi Hrvati smo zaista dobra fajta.“

A sada imamo u Parlamentu Hrvata, kaže Miška Križić, koji je naučio glasovati, a zaokružić će ako mu se kaže, još mu nisu kazali, papir je dobio, ali ih još nije ispunio, čeka Mišku Štandovara.

Drugi put je uvijek naučio doć pomoć mi. Na njegov čekam, i na jesen, jer ja to ne razumijem.

Branka Pavić Blažetin

GARA

Dan sela, natjecanje dvoprega i narodnosna gastroulica

Dvopregaši Emeše i Atila Plužar

U okviru Dana sela i natjecanja u vožnji konjskih dvoprega, u višenacionalnome bačkom naselju Gari 8. lipnja održan je Treći narodnosni gastronomski i kulturni festival, koji je upriličen na garskom hipodromu.

Cjelodnevni kulturno-zabavno-športski program započeo je u jutarnjim satima već uobičajenim natjecanjem dvoprega za „Kup Bačke“, a istodobno otvorena je i narodnosna gastroulica. Predvođena zastupnicima mjesne Hrvatske samouprave, domaća družina bunjevačkih Hrvata za ovu prigodu pripremila je „zapržit gra sa šunkom, ovčiji paprikaš i gužvaču«. Gosti iz Topolja, prijateljskog naselja u Hrvatskoj, kuhali su paprikaš od pijetla, a gosti iz Baškuta grah u zemljanim loncima na šokački način. Kako je i najavljeno, između 12 i 13 sati upriličeno je i slobodno kušanje tradicijskih jela, hrvatskih (bunjevačkih i šokačkih), romskih, sikuljskih i švapskih. Svojom nazočnošću svečanost su uveličali konzulica gerantica Republike Hrvatske u Pečuhu Ružica Ivanković, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonać i dopredsjednica Hrvatske državne samouprave Angela Šokac Marković, te još nekolicina drugih gostiju. Nakon objeda odvojeno je vremena i za nezvezano druženje gostiju, a uz kulturno-zabavne sadržaje za djecu, mlade i odrasle, među popratnim sadržajima ponuđena je izložba golubova, trambulin, zdravstveni šator, jahanje i drugo.

Popodne su konjička natjecanja nastavljena natjecanjem dvoprega za „Kup sela Gare“, te vožnja u spomen Istvána Rózsze, koja je donijela veliko nadmetanje.

Uz domaće natjecatelje, uz druge, među dvopregašima nastupili su Atila i Emeše Plužar iz Kašada, jedna od rijetkih djevojaka koja se ravnopravno nosi pretežitom s muškom konkurencijom, redoviti sudionici garskog natjecanja. S izvršnim vožnjama i natjecateljskim vremenom oboje su ostvarili vrlo zapažene rezultate, uz malo sreće mogli su osvojiti i pokoju nagradu u veoma jakoj konkurenciji.

Kako nam uz ostalo reče predsjednik Martin Kubatov, hrvatski programi na Danu sela u Gari ostvareni su s potporom mjesne Hrvatske samouprave, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i Samouprave naselja Gare.

S. B.

„Od dvora, do dvora...“

I dalje živi duhovski običaj santovačkih „kraljica“

Na drugi dan Duhova, 9. lipnja, skupina djevojaka u izvornoj šokačkoj nošnji, s barjaktarima, kraljicom, torbonošama i s prepoznatljivim kraljičkim napjevima „Od dvora do dvora“, u popodnevnim satima obišla je domalo šezdeset domova santovačkih Hrvata.

Kraljički običaj na duhovski ponedjeljak, koji je prije dvadesetak godina obnovila učiteljica Marica Jelić Mandić, posljednjih godina uvježbava vjeroučiteljica Katalin Molnár Tomašev. U tradicijskome kraljičkom ophodu sudjelovale su učenice nižih i viših razreda santovačke Hrvatske škole, u pratnji bivše učenice i „kraljice“, danas učenice pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Ivane Martić, koja im je pomagala i u pjevanju, te naizmjenično roditelja Stipe Božića, Joze Tomaševa, Eve Gorjanac i Stipana Balaćina. Kao i svake godine, svugdje su lijepo primljene, poglašćene i darivane, a u župnom uredu primio ih je santovački župnik Imre Polyák, u svome domu ravnatelj santovačke škole Joso Šibalin, te drugi mještani.

Nekada je bilo i više skupina, a prije nekoliko godina išle su dvije skupine, jer je bilo mnogo djevojaka. Skupina djevojaka predvođena *barjaktarima*, koji nose *barjake* od šarenih tkanina, na kraju s *torbonošama*, od kuće do kuće, i u kući pjevala je razne pjesme. „Kraljice“ i danas odabiru pjesme primjerene domu koji posjećuju, najčešće pjevaju djevojci, mladiću, mladoj nevjesti, župniku, učitelju i drugima. Neke djevojke već godinama izvode „kraljice“, a druge, one najmlađe, tek prvi ili drugi put. Tako se s naraštaja na naraštaj već odavno prenosi duhovski običaj „kraljica“.

Običaj koji se povezuje s praslavenskim obredom, stari je hrvatski narodni običaj s prepoznatljivim društveno-obrednim i magijsko-apotropejskim elementima. Mnogi ističu ulogu duhovskog običaja „kraljica“ u očuvanju hrvatske nacionalne svijesti, a njihova odjeća (sabljka, barjaci...), nazivi (kralj, kraljica, ban, banica, barjaktari), te jezik kraljičkih pjesama, potvrđuju sjećanje na nekadašnji vojnički, graničarski život šokačkih Hrvata, na dio prošlosti našega naroda. Napomenimo kako je najpoznatiji ophod „kraljica“ iz Gorjana u Hrvatskoj koji se nalazi na popisu svjetske materijalne kulturne baštine.

S. B.

Nagradu HSBŽ „Za baranjske Hrvate” 2013. godine u ime TS „Biseri Drave” preuzeo je Tibor Kedves

Hrvatska samouprava Baranjske županije održala je svoju redovitu sjednicu 27. svibnja u prostorijama samouprave na Széchenyevu trgu. Samoupravu čini sedam zastupnika od kojih je sjednici nazočilo njih četvero, reče predsjednik Samouprave Mišo Šarošac. Na dnevnom je redu bilo nekoliko važnih tema: vrednovanje pristiglih molba na natječaj što ga je raspisala Hrvatska samouprava Baranjske županije, potpisivanje sporazuma o suradnji u ulozi ovlaštenika Županijske hrvatske samouprave s hrvatskim samoupravama koje djeluju u županiji, te potpisivanje sporazuma o suradnji između Hrvatske samouprava Baranjske županije i Hrvatske državne samouprave

Na natječaj Hrvatske samouprave Baranjske županije za djelomično sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, civilnih udruga, kulturno-umjetničkih društava, odgojno-obrazovnih ustanova koje djeluju u Baranjskoj županiji, za ostvarenje projekata čiji su sadržaji očuvanje hrvatskoga jezika, mjesnih hrvatskih običaja i kulture te njegovanje vjerskog života, javilo se četrnaest natjecatelja. Najveći iznos koji je mogao dobiti jedan natjecatelj bio je 50 tisuća forinti. Kako saznajemo, potpomažu se ovi programi: kukinjska Hrvatska samouprava s 50 tisuća za program posvete mošta na Dan Svetoga Martina; martinačka osnovna škola i vrtić s 50 tisuća za programe Tjedna hrvatskoga jezika; fočka Hrvatska samouprava za Sajam na Svetoga Nikolu s 50 tisuća forinti; starinska osnovna škola za posjet Pečuhu i Hrvatskom kazalištu s 50 tisuća forinti; kozarska Hrvatska samouprava za Hrvatski dan s 50 tisuća forinti; Hrvatska škola Miroslava Krležu s 40 tisuća forinti za fotokutak, i natjecanje « S fotoaparatom kroz Hrvatsku»; harkanjska

Sporazum o suradnji

Nagradu HSBŽ „Za baranjske Hrvate” 2013. godine, za predani društveni rad primio je Semeljac Mijo Mijatović

Hrvatska samouprava s 40 tisuća forinti za dio programa; salantska Hrvatska samouprava za hodočašće u Orahovicu i Slatinu dobila je 30 tisuća forinti; šeljinska Hrvatska samouprava za hodočašće u Međugorje dobila je 50 tisuća forinti; vršendska Hrvatska samouprava za IX. susret crkvenih zborova dobila je 50 tisuća forinti. Ukupno je natjecateljima dodijeljeno 550 tisuća forinti.

Hrvatska samouprava Baranjske županije sklopila je u svojstvu ovlaštenika sporazum o suradnji s harkanjskom, pečuškom, vršendskom, kozarskom, mišljenjskom, olaskom, salantskom, vertiškom (šošvertiška), udvarskom, martinačkom, vajslovskom, semeljskom i kukinjskom hrvatskom samoupravom. Naime na sjednici Hrvatske državne samouprave, 12. travnja 2014. godine, odlučeno je o pojednostavljenju davanja potpore županijskim udrugama, hrvatskih samouprava, do milijun forinta po načelu 1 za 1 forintu. Do sada su se time koristile samo tri županije: Šomođska, Zalska i Đursko-mošonsko-šopronska. Dopunjen je Pravilnik o dodjeli potpore županijskim udrugama, s time da će ostati i stara praksa, da potporu mogu dobiti i pravno registrirana, pravne osobe s vlastitim proračunom, knjigovodstvom i žiro-računom. Budući da je to bila otegotna okolnost za neke mjesne samouprave, prihvaćeno je da se potpora može dati i u suradnji koja je potvrđena ugovorom o suradnji, a u nju je uključeno najmanje deset samouprava, a da bi nad-

ležna samouprava koja se brine o obračunu sredstava i programima bila Županijska hrvatska samouprava. Ovim su se otvorila vrata i pružila dodatna olakšica i ostalim županijama u kojima djeluju hrvatske samouprave koje godinama nisu iskorištavale pružene mogućnosti.

Branka Pavić Blažetin

SELURINCE – U tom je gradu održana završna konferencija projekta prekogranične suradnje „Od carske željeznice do održivog razvoja turizma područja Szentlőrinc–Slatina–Našice“. U programu su sudjelovali gradonačelnici triju prijateljskih gradova i partneri u projektu: Marko Győrvári iz Selurince, Ivan Roštaš iz Slatine i Krešimir Žagar iz Našice. O rezultatima IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska, te o rezultatima projekta govorio je Márton Szűcs, voditelj Zajedničkoga tehničkog tajništva. Projekt je predstavio Marin Kokorić, voditelj projektnog tima. Svečanosti je pribivala i Sanja Bošnjak, dožupanica Virovitičko-podravске županije. Nakon pozdravnih riječi domaćina i gostiju, nazočni su mogli pogledati obnovljenu zgradu Muzeja Brantner-Konc, jednako kao i restauriranu muzejsku građu u istome Muzeju, a koja će u Selurincu ostati kao trajan podsjetnik na partnerstvo i prijateljsku suradnju u zajedničkome prekograničnom projektu. (slatina.hr)

Izložba sambotetskoga Iseuma Savariense

Na Jantarskoj cesti do raslin Mediterana

Jantarskom cestom, šarenim biljnim svijetom Mediterana se bavi ona izložba ka je otvorena 29. majuša, u četvrtak, u najljepšem sambotelskom muzeju Iseum Savariense, koji je pred kratkim obnovljen, a nedavno dostao i uglednu titulu „Muzej ljeta 2013.“ Ova izložba je jur treća u projektnom redu ka predstavlja jadransku tematiku, a ukupno će je biti osam, na pet mjesti. Bilina kamena, ako se dugo gleda, znamda bi mogla i oslipiti človika na ogromnom dvoru Iseuma Savariense, na kom je prava rijetkost mediteranski vrt, koji je dio i spomenute izložbe. Skupa cvatu ovde u

i od toga moremo dobiti brojne informacije ako posjetimo ovu izložbu. Ekspoziti su djelomično doputovali u Sambotel iz splitskoga Arheološkoga muzeja i Zavičajnoga muzeja Požeštine, isto tako kot i neki izloženi predmeti na prvoj izložbi „Pod vodom iznad prošlosti“, ka je otvorena u Muzeju Savaria do 30

septembra. U stalnoj izložbi Iseuma pak se sa znatiželjom moremo obrnuti prema središtu i svitu Isisa. Izloženi su izabrani rekviziti, arheološki nalazi, danas morebit i manje poznati predmeti sa stručnim objašnjenjima, a vridno je pogledati i u oči rimskim cesarom Marcusu Aureliusu, Caliguli, Hadrianusu, Vespasianusu, Septimiusu Severusu, pravda samo na portreti. Posjet ovoj izložbi je avanturistično putovanje u Stari vijek, od Savarie do Solina, ka je otvorena sve do 5. oktobra. Ako ste u Sambotelu, nekate ju nikako propustiti!

čripu šipak, leanderi i levanda, rastu palme, jasmini, smokve, masline, lovori i bogzna još koliko fele raslin, polag ke imamo i detaljni opis na ugarskom i engleskom jeziku. Kad se stupa nutra u orijašku prostoriju, u susjedstvu, u cjelini rekonstruiranoga antičkoga hrama Isisa, upoznat ćemo negdašnji način žitka Rimljanov u Savarii, polag famozne Jantarske ceste. Koje dragocjenosti su najdene polag trgovačkoga puta koji je postojao jur u ranoj kamenoj dobi i peljao je od Baltičkoga do Sridnjozemskoga morja, kako su živili u antiki ljudi, što su sve hasnovali pri svakidašnjem žitku, koji su im bili običaji pri jilu, oblačenju, trgovanju, na sprohodu, kakove su im bile arhitekturne linije

-Tiho-

Trenutak za pjesmu Jurica Čenar

Spominki

spominki
pol vijeka u nji
po pol vijeka
spominak
i naš spomenik
njemu

Školski list Krleža kod

„Riječi... spajaju ljude kao mostovi, stvarajući u isto vrijeme između čovjeka i čovjeka nepromostivosti vrlo često dublje od najmračnijeg ponora.”

Miroslav Krleža

Krleža kod naslov je prvoga školskog lista Hrvatske osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže u Pečuhu. Školski list odličan je vodič kroz projekte (berbeni projekt) i razne aktivnosti koje se događaju tijekom školske godine.

Učenici 11. razreda Ana Rea Jeđud, Tamaš Serletić i Martin Antolović pod vodstvom profesorice Marte Gergić prihvatili su se vrlo zanimljivog, ali i zahtjevnog zadatka. Na početku su se sastali tjedno jedanput i tada odlučivali o temama i naslovima članaka. Pri odabiru tema mladi novinari nastojali su privući pozornost čitatelja, pa tako na stranicama lista može se čitati o putovanjima i izletima učenika u Hrvatskoj, o njihovim doživljajima i uspomena ma stečenih tijekom njihova gostovanja u Zagrebu i o postignutim sportskim rezultatima na raznim natjecanjima i kupovima. Novinari nisu zaboravili ni na one najmanje u školi te pod naslovom *Naši klinici* posvetili su im dvije stranice i priložili njihove školske i likovne radove s fotografijama.

Profesori spomenute škole rado su pomogli svojim kreativnim i domišljatim učenicima, davali im savjete i odgovore na znatiželjna pitanja, ispravljali tekstove, čak je nastavnica Erika Žarac bila subjekt

jedne zanimljive reportaže pod naslovom *Časkajmo*, a u članku *Mi? Was? What?* učenici su s pomoću svojih profesora stranih jezika pokazali svoje znanje njemačkog i engleskog jezika.

U kolumni *Što se čita?* pod pseudonimom Abigail Hobbs, mlada i nadarena novinarka piše o američkoj srednjovjekovnoj fantastičnoj seriji „Igra prijestolja”, koja se temelji na vrlo uspješnoj zbirci romana Georgea R. R. Martina „Pjesma leda i vatre”.

Krleža kod bio je ujedno i naslov zanimljivoga, poučnog kratkog filma učenika 11. razreda, koji je u sebi nosio korisnu poruku svim učenicima škole: *učiti nikada nije kasno!*, pa su – još jednom naglašavajući važnost poruke – prvom školskom listu također dali taj naslov.

Na pitanje zašto su učenici pokrenuli list, odgovor je bio jednostavan: „jer volimo pisati!”, te su još dodali da se nadaju kako su i njihovi prijatelji zadobili volju za pisanjem i da će školski list izrasti u tradiciju.

Ravnatelj škole Gabor Györfvári također je mnogo pomogao oko sređivanja i izdavanja prvog i drugog broja lista. Naime već je i drugi broj gotov i spreman za tisak. Izdavanje lista omogućeno je zahvaljujući neprofitnom poduzeću Croatia Nonprofit Kft.

Jadranka Gergić

BUDIMPEŠTA, PEČUH – Budimpeštanski nakladnik „Móra Ferenc” za „Svečani tjedan knjige” objavio je drugu zbirku narodnih priповjeda ka Đure Frankovića

pod naslovom „A gyermek és a sárkány” (posuđeni naslov bajke od sakupljača Nikole Tordinca iz Pečuha i okolice, a koja je kao najljepša priča ušla u izdanje „Pet stoljeća hrvatske književnosti” pod naslovom „Dijete i šarkanj”). Autor je već prije kod istog nakladnika objavio zbirku „A gyönyögszemet hullató leány” (Djevojka kojoj je biser padao iz očiju – podravske bajke i pripovijesti) te je za ovu prigodu (prva polovica svibnja) pripremio zbirku bajka vrijednih i zasluženih sakupljača: Nikole Tordinca, Balinta Vujkova, Živka Mandića, Ernesta Eperjessya i iz svojih sakupljanja hrvatske pripovijesti iz cijele Mađarske gdje obitavaju ili su živjeli maštoviti hrvatski kazivači. Novo izdanje je obogaćeno privlačnim i maštovitim ilustracijama Veronike Sinkó (12 crteža u boji, na veličini cijele stranice te 32 grafike na polustranici), urednica je izdanja Ágnes Merényi. Mađarska čitateljska publika ovom knjigom dobiva uvid u pripovjedačku baštinu Hrvata u Mađarskoj.

Učenici serdahelske osnovne škole 11. lipnja posjetili su Nacionalni park Plitvička jezera

Antunovo, Cvjetnica, posveta mladoga žita na Markovo, hrvatska pasija, božićno kolo, betlehemari, obredi kod pokopa... samo nekoliko običaja koji su postupno iščeznuli ili žive u drugom obliku u životu Hrvata Raca grada Andzabega. O tome i o drugim kulturnim vrednotama te subetničke skupine saznala je znatizeljna publika na predstavljanju knjige dr. Józsefa Szilágyia naslova „Podrijetlo odnosno pučki običaji Raca u Erčinu, Andzabegu i Tukulji“, pisane na mađarskome jeziku. Izdanje je prikazano 28. svibnja u zajedničkoj organizaciji Hrvatske samouprave grada i Gradske knjižnice Zoltána Csuke, u prostoriji narečene knjižnice. Autor Szilágyi, kako i sam naglašava, nije ni etnolog ni jezikoslovac, istraživački je rad započeo jer ga zaokupila prošlost subetničke skupine kojoj i on pripada. Doduše, njegove pojedine tvrdnje nisu uvijek u skladu s činjenicama stručnjaka.

Narečena jedna je od priredaba andzabeške Hrvatske samouprave. S demokratskim promjenama u Mađarskoj, i u Andzabegu je utemeljena Hrvatska samouprava, 2006. godine. Sastav zastupnika mijenjao se prilikom narodnosnih izbora, no ciljevi su ostali i nadalje isti. Očuvanje jezika, njegovanje kulture i običaja tamošnjih Hrvata. Pri djelovanju savjetima su pomogli i izašli ususret članovi erčinske i tukuljske Hrvatske samouprave. Posljednjih je godina članica, potom i predsjednica te samouprave petrovoselkinja Agica Weselović. Kako nam reče, „slučajno“ je

Kamp hrvatskoga jezika i narodopisa u Budimpešti

Budimpeštanski Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đачki dom i ove godine organiziraju kamp hrvatskoga jezika i narodopisa za hrvatsku djecu. Očekuju se učenici 6. i 8. razreda iz svih naših naselja gdje se uči hrvatski jezik, zato da se djeca potkraj ljeta, pred početak nove školske godine, ugodno provedu u Budimpešti, da upoznaju nove prijatelje iz raznih naših krajeva uza zanimljiv hrvatski program tabora. Vrijeme je kampa od 24. kolovoza do 30. kolovoza 2014. Mjesto: HOŠIG, Budimpešta XIV, Kántorné sétány 1–3. Cijena boravka: 5000 Ft. Prijava u pismenom obliku na adresu škole: HOŠIG 1144 Budimpešta, Kántorné sétány 1–3. ili elektronskim putem horvatskola.bp@horvat.sulinet.hu. Rok prijave: 31. srpnja 2014.

Kako očuvati jezik, kulturu i običaje?

Andzabeška Hrvatska samouprava u nezavidnome položaju

Priredba je zainteresirala mnogobrojnu publiku

postala zastupnicom, doznala je za nastup Pinkice u tome gradu, posjetila priredbu, porazgovarala s ljudima i na idućim narodnosnim izborima se kandidirala. Mnogo očekivanja, malo pomoći. Više je puta naišla na zidove, ali se nije predala, nego je uspjela prikupiti i druge zanesenjake. Također joj mnogo pomogla te pomaže i bivša predsjednica Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice Jelica Pašić Drajkó. Andzabeg je od mađarskoga glavnoga grada udaljen tridesetak kilometara. Malo, zar ne? Ipak se ta daljina kadšto čini znatno većom ili nepremostivom, pogotovo kada je riječ o posjećenosti priredaba, bilo to u tome gradu ili Budimpešti. Koji su razlozi? Slaba, uglavnom nepostojeća obostrana komunikacija. Kao što u većini slučajeva u nas, i ovdje samo stariji naraštaj, tu i tamo srednja generacija govori domaće narječje hrvatskoga jezika. U više navrata bilo je pokušaja za tečaj hrvatskoga jezika, ali volja polaznika ubrzo je splasnula. Jesenas će ponovno pokrenuti tečaj. I zbog nepoznavanja jezika teško je doći do informacije o hrvatskoj zajednici u Mađarskoj. Jedan je od dokaza kako bez poznavanja jezika predaka, bez škole u kojoj se predaje hrvatski jezik teško je opstati. Prema podacima popisa pučanstva 2001. pripadnikom hrvatske narodnosti izjasnilo se 27, a 2011. godine 91 osoba. U budimpeštansku školu zadnjih godina djeca se ne upisuju, unatoč promidžbi te škole u tome gradu. Odnosaji Gradske i Hrvatske samouprave

dobri su, dvije-tri priredbe zajednički se organiziraju. Tradicionalna i najviše posjećena jest priredba Racko prelo. Tom se prigodom pozovu orkestri iz okolnih naselja, gradova bilo da su oni hrvatski ili srpski izvođači. Na toj priredbi jedan pokraj drugog vijori se hrvatska, srpska i bosanska zastava. Jer kako stanovnici kazuju, oni su Raci, nisu ni Hrvati, ni Srbi, a niti Bošnjaci. Možda sve pomalo. No bude li volje i snage, jesenas će se opet kandidirati zastupnici Hrvatske samouprave. Budućnost je andzabeških Hrvata u njihovim i u rukama pripadnika te subetničke skupine.

Kristina Goher

BUDIMPEŠTA – Kako je donio program na hrvatskom jeziku Mađarskog radija, svjetlo dana ugledala je knjiga autorskog dvojca Ivo Đurok–Mijo Karagić pod naslovom Hrvati u Mađarskoj od 1945. do 2010. godine, i podnaslovom Manjinski samoupravní sustav. Kako donosi spomenuti program, autor i književnik pokušali su dati pregled društveno-političkog sustava; to je i neka vrsta kronologije odnosno društveno-političko-sociološka analiza. Na 205 str. autori se bave kroologijom događanja. Od 1998. do 2007., do isteka mandata Mije Karagića kao predsjednika Skupštine Hrvatske državne samouprave, daju kronologiju; temelj su im „hrvatske novine“ bez ikakvoga komentara donesenoga, s nadom kako će knjiga poslužiti kao izvor budućim istraživačima hrvatske prošlosti.

Visoko pedagoško odličje grada Sambotela

Odlikovana Židanka Hilda Bušić-Végh, ravnateljica Gimnazije Sv. Norberta Premonstratenskog

Povodom Dana pedagogov gradska skupščina Sambotela odlikovala je zaslužne učiteljice, profesorice odgojno-obrazovnih ustanovov u dotičnom varošu, tako brojna priznanja su prikdana 30. majuša, u petak dopodne. Odlikovanjia je uručio gradonačelnik dr. Tivadar Puskás, a med slavljeniki je bila i Židanka Hilda Bušić-Végh, ravnateljica sambotelske Gimnazije Sv. Norberta Premonstratenskog.

Odličje za „Obrazovanje grada Sambotela“ se dodiljuje peršonam za peldodavno djelovanje na odgojno-obrazovnom području. Ovoljetna dobitnica Hilda Bušić-Végh je diplomirala na segedinskom Fakultetu i stekla diplomu profesorice matematike i zemljopisa. Šest ljet je živila u Segedinu, a od 1990. do 1999. ljeta u svojem rodnom selu je bila direktorica Općega obrazovnoga centra (riktala je djela čuvarnice, škole i kulturnoga doma). Od 1. augustuša 1999. ljeta postane zamjenica direktora u sambotelskoj Gimnaziji Sv. Norberta Premonstratenskog, a u vodeću funkciju institucije stupi, tj. postane ravnateljica Gimnazije 2007. ljeta. Neprestalno studira, s tim pak peldu daje i kolegama ter kolegicama. U poslednji ljeti studirala je i stekla diplomu informatičarke, raspolaže službenim dokumentom za predsjednicu komisije pri matura, zabilježena je i kot stručnjakinja za obrazovanje. Pod nje peljanjem su se oživile školske veze, npr. s roditelji, bivšimi učenicima, samoupravama, crkvenim općinama, i tako je sambotelska škola od lani i partnerska ustanova Marien-Gymnasie u Nimškoj. Hilda Bušić-Végh živi i djela po motu: Danas maksimum, sutra i od toga već! Neumorno, s velikim elanom se je prihvatila organiziranja i pokretanja hrvatskoga razreda na sridnjoškolskom

stupnju, tako Gradišćanski Hrvati, a dodatno i Hrvati iz Zalske županije u dotičnoj školi jur dvi ljeti imaju mogućnost da se upisuju na sridnjoškolsku hrvatsku nastavu. Iako i ljetos se nije javio dovoljan broj dice na hrvatski jezik, direktorica optimistično gleda u budućnost i ufa se da kljetu će im se i hrvatska sanja ostvariti. Na naše pitanje, kakova je čut primiti uglednu nagradu grada Sambotela, odgovorila je slijedeće: – To je svakako dobra čut, ali ako hoću biti iskrena, morem istaknuti tri važne stvari. Prvo to da ova nagrada je isto tako priznanje svim tim roditeljima ki su prik upisivanja vlašće dice u našu gimnaziju i nam svim djelatnikom izglasali potpuno povjerenje. Drugo, ovo odličje pripada i pedagoškom zboru u našoj instituciji ki dan na dan tako odgajaju i podučavaju naše dijake da si najdu pravi životni put na kom će ne samo preživiti nego će postati i srićni ljudi. U trećem redu dužna sam reći da ova nagrada sliši i Prepoštatu Premonstratenskog u Csorni, održavatelju, koji je spreman sve žrtve donesti za svoju školu. A na sve ovo stavlja korunu velika ljubav Gospodina Boga, gdo ov život, koji sam dobila od njega za poklon, od prve minute mojega rođenja nosi na svojem dlanu.

-Tiho-

I Mladik pomagao poplavljenim selam u Hrvatskoj

Postala je tradicija u Koljnofu da na kraju majuša med šalnimi okviri se ruši majuško drivo. Ovo ljetio izuzetno su bili aktivni člani omladinskoga društva Mladik, ki su lani prvi put izmislili naticanje za ovu priliku, a ovo ljetio se je ta igra još usavršavala. Dvi ekipe su se naticale iz Hrvatske, pod peljanjem Nenada Breke, a domaćini su skupastali u pet grupov. Šport, kviz, kuhanje i beskrajna zabava to je karakteriziralo ovo skupno otpodne, 31. majuša, u subotu, a što je pak svakako spominka vridan za ov dan, to je da Mladik je takaj ponudio pomoćnu ruku žrtvam strašne poplave u Slavoniji, i dohodak cijeloga dana, štoveć dobrotvornoga bala, takaj su «posvetili» ovoj svrhi. Ovu sliku s aktivisti Mladika nam je poslala Vera Nickl, a okružene su s timi stvarima, ke su kupljene, potom pak dostavljene Hrvatskoj državnoj samoupravi ka je pokrenula pred kratkim humanitarnu akciju. I ovo je odlična svidodžba naše gradišćanske mladine!

Intervju

„Dvadeset godina u službi Božjoj“

Boraveći u Martincima, svaki put (ako imam mogućnosti) odem u crkvu na svetu misu, a budući da volim pjevati, uvijek se nađem na koru pokraj kancorice Ane (Nančike) Šimara-Gujaš. Njezin glas, sigurna sam, poznaju u cijeloj Podravini. Pjevajući uz nju i razgovarajući s njom, doznala sam da je nedavno proslavila 20. godišnjicu svoga zvanja.

Razgovor vodila: Vesna Velin

Recite mi malo o svom životu. Kada i kako ste postali kancoricom?

Rođena sam u Martincima 1956. godine. Bilo nas je četvero braće i sestara. Jedna mi je sestra umrla dok je bila mala. Ostale smo dvije cure i jedno muško. Od tada mi je i brat umro. Tu, u Martincima, išla sam u osnovnu školu, a u Siget u gimnaziju. Potom sam izučila za knjigovođu, a potom za bilančnoga knjigovođu. Udala sam se 1977. godine i imamo dva sina (Zoli i Andriš) koji su oženjeni i sad već žive sa svojim obiteljima. Zoli živi u Martincima i ima sina Ivana, a Andriš u Šopronu, ima kćer Hanu. Radim u načelničkom uredu kao poslovni referent od 1995. g.

Negdje 1992. godine počela sam odlaziti kancorici teta-Anuški u Novo Selo, koja me je učila svirati i čitati note. I dotad sam odlazila u crkvu, i to jako rado. Znala sam i pjevati sve pjesme po sluhu, ali sam se tada počela ozbiljnije baviti sviranjem i notama. I kćeri Jelke Gregeš (vjeroučiteljica) išle su učiti svirati kod teta-Anuške. Jelka me je nagovorila da i ja idem. Potom sam kupila sintesajzer, pa sam nakon posla već i kod kuće vježbala i vježbala. Kad mi je već bolje išlo (1993. godine), onda sam pokraj Joze Silovića i ja svirala na nekim misama i pjevala na pokopima. Tako smo služili u crkvi godinu-dvije. Jozo je bio star, pa sam nakon nekog vremena ostala ja kao kancorica.

Tijekom ovih godina svirala sam u svim našim podravskim selima i njihovim crkvama, a sada, osim Martinaca, odlazim u Križevce, Brlobaš, Novo Selo i Lukovišće.

Naravno, svirala sam i u drugim crkvama: u Đudu (moja je mama tada bila jako ponosna na mene), zatim u Šeljnu i u pečuškoj katedrali. To mi je bio poseban doživljaj i velika radost, pogotovo kad su me i nepoznati ljudi pohvalili.

Do sada sam surađivala s petericom župnika: Mihajlo Đurošović, Ladislav Bačmai, Norbert Nagy, Ágoston Darnai i sad Ilija Čuzdi. Svi su bili drugačiji, ali sam ja voljela i volim sa svakim raditi.

Vi ste knjigovotkinja i kancorica, kako se mogu uskladiti ta dva posla? Kako to prihvaća, ili kako je to prihvaćala Vaša obitelj?

Ako voliš to što radiš, onda se sve može uskladiti. Hvala Bogu, imam obitelj koja je prihvatila „da mama mora ići na vrijeme, i gotovo“. Svi su mi uvijek bili na pomoći da stignem napraviti sve i na radnome mjestu, i doma, a i u crkvi. Dok sam bila mlađa i dok je živjela moja mama, ona mi je mnogo pomagala. «Dečoki» su pak naučili da ponekad treba pospremati, oprati suđe ili raditi u vrtu. Sada kada smo samo nas dvoje, suprug i ja, mi si sami raspodjeljujemo naše zadatke i vrijeme. Ako nešto i ne stignemo napraviti danas, bit će gotovo drugi dan.

Svakako moram spomenuti i zahvaliti našoj bilježnici Emiki Solga Cserdi, koja ima razumijevanja i uvijek me pusti kada su ukopi, jer su oni najčešće za vrijeme radnog vremena.

Imate li neku omiljenu crkvenu pjesmu?

Naše hrvatske pjesme jako volim. Mogla bih reći sve, jer preko njih mogu bolje iznijeti, a i doživjeti svoje osjećaje – bilo tugu, žalost, ili radost i veselje. No ipak su mi mile, rekla bih najmilije: „O, presveta Djevice“ i „Zdravo, Djevo“.

Od mađarskih pjesama posebno volim: „Te vagy földi éltünk“ i „Örvendezzünk, jertek“. Te dvije pjesme moja je mama jako voljela. Zatim „Csendes alkony“, što se posebno svidjela mome bratu.

Idete li i na neka hodočašća?

Mi, ovdje u Podravini, idemo tri puta na hodočašće. Na Sveto Trojstvo, kao zavjetni dan Martinčana, hodočastimo u Šeljnu. Na Duhove idemo u Đud, gdje se okupi cijela Podravina. Kao najmlađe hodočašće imamo blagdan Srca Isusova u Drvljancima. To je započeo bivši župnik, velečasni Ladislav Bačmai. Za tu zgodu također se okupi priličan broj ljudi iz okolnih mjesta i čitave Podravine. Idemo pješke od Martinaca, otprilike šest kilometara dugačkim putem na nasipu rijeke Drave moleći krunicu i križni put, naravno, pjevajući cijelim putem. Nadalje hodočastila sam tri-četiri puta u Međugorje.

Imate li podmlatka? Jeste li se već zanimao ili izučio netko kako bi nastavio ovu službu?

Nažalost, za ovih godina nije bilo takvih koga je to interesiralo, ili bi izučio. I ti vidiš da nas sve manje i manje ima u crkvi, pogotovo mlađega svijeta. Da bi se prihvatila takva služba, mislim da se traži velika ljubav i poniznost. Mislim da kancorstvo nije samo posao, služba koja se izvršava, nego da je to zaista jedan poziv!

Na kraju što biste još dodali?

Sretna sam jer «begenim» (volim) ono što radim i nadam se da ću još, uz Božju pomoć, imati dugo vremena i snage da služim.

I na kraju poručujem svim mladima: „Ustrajte na putu i nastojte saznati što je Božja volja u vašem životu“. JA VEĆ ZNAM.

Mala stranica

Ljeto ne može biti dosadno!

Nakon školskih dana u ljetnom odmoru katkad osjećaš da ti je dosadno. Gledaš televiziju, uključiš internet, zabavljaš se računalnim igricama, ali može ti i to dosaditi. Bez obzira na ostaješ li na gradskom asfaltu ili ćeš otići do neke plaže, može ti biti zabavno ako se malo potrudiš. Mi smo se pobrinuli da ti ponudimo nekoliko odličnih i korisnih zamisli:

- ✳ Okupi prijatelje i otiđite na piknik.
- ✳ Otiđi u šetnju i fotografiraj drveće, ljude, cvijeće. Zabilježi određeni kadar i fotografiraj ga više puta u danu te ovjekovječi kako se mijenja svjetlost.
- ✳ Prijavi se u neku udrugu za životinje ili za zaštitu djece, obavljaj što besplatno.
- ✳ "Dosadno ti je? Očisti svoju sobu, preuredi police, posloži razbacane fotografije, baci časopise koji samo sakupljaju prašinu.
- ✳ Napravi kolače i razveseli slatkim zagalogajima nekog od rodbine.
- ✳ Napravi svjež sok i uživaj na terasi dok ga ispijaš i usput slušaš neku opuštajuću ljetnu glazbu.
- ✳ Iznenadi svoju obitelj ukusnom večerom, koju ćeš posvema poslužiti, naravno, uz uredavanje stola.
- ✳ Dogovori filmsku večer s prijateljima i uživajte u kolicama.
- ✳ Pročitaj knjigu po kojoj je snimljen scenarij filma koji si već prije odgledao. Provedi dan u knjižnici.
- ✳ Posjeti muzej.

Razglednica iz Hrvatske

ŠPILJA VRELO

Špilja Vrelo u Fužinama stara je 3,5–4 milijuna godina. Dugačka je samo 300 metara, ali iznimno je lijepa i bogata špiljskim uresima. Nju zbog svojih ljepota često nazivaju i „Postojna u malome“ (Slovenija). Osobitu joj vrijednost daje joj voda – na samo pedesetak metara nalazi se prekrasan gorski izvor, jezero i ponor koji je čine posebno privlačnom. Bistar i hladan gorski potok iz porječja je rijeke Ličanke i u izrazito kišnim razdobljima poplavljuje špilju.

Vic tjedna

Igraju životinje nogomet, prvo poluvrijeme se završi s 0–0.

Uđe stonoga i u drugom poluvremenu zabije tri gola.

Nakon utakmice stonoga daje intervju:

– Zašto niste ušli u prvom poluvremenu?

– Pa vezala sam kopačke.

Znate li

što su japanke? One su otvorena obuća koja za vrijeme velikih vrućina omogućava vašim nogama da dišu. Prve su se japanke pojavile, vjerovali ili ne, u Egiptu, a ne Japanu, kako mnogi smatraju. U Egiptu su nađeni nacrti ove obuće na starim papirusima, a potječu još iz oko 1 500 godina prije Krista. Japanke nose svi, od mladih i starih do djece.

Književni kutak

Nada Landeka

ŠKOLSKI ODMOR

Vruće ljeto
k nama stiže.
Sve je bliže,
sve je bliže.

Kupati se
treba ići,
tko će prvi
k moru stići?

Spremam badić,
ručnik, zna se,
japanke mi
noge krase.

Lijepo će
nam sada biti,
k plavom moru
brzo hiti.

Puno sunca,
pjesme, šale,
osvježiti će
đake male.

...

Ispiti iz hrvatskoga jezika u Keresturu

Hrvatska osnovna škola „Nikola Zrinski“ u Keresturu za učenike šestog i osmog razreda potkraj svake školske godine organizira završne ispite iz hrvatskoga jezika. Cilj organiziranja ispita jest da se izmjeri stečeno znanje krajem školske godine, te da se učenici privikavaju na ugođaj ispita, nauče rasporediti svoje vrijeme na ispitu.

Dorica Nikli, jedna od najboljih učenika 6. razreda, odgovara

Hrvatski jezik bio je izbornim predmetom među ostalim predmetima (matematika, mađarski jezik – obvezatan i izborni) i prijavilo se dvanaest učenika. Za njih su zadatke pripremile učiteljice hrvatskoga jezika Erika Rac i Ljubica Silađi. Po metodi ispit je sličan prvostupanjškome državnom ispitu, s nekim dodatnim elementima. Sastoji se od tri dijela: treba govoriti o određenoj temi (škola, obitelj, godišnja doba, obiteljsko gospodarstvo, Hrvati u Mađarskoj i dr.) iz kojih se djeca pripremaju, pa opisati neku sliku zadanih tema odnosno recitirati neku pjesmu koju su

trebali naučiti tijekom godine. U ispitno povjerenstvo uvijek stiže gost profesor iz neke druge ustanove. Ovaj put je stigla Snježana Matoš, ravnateljica kotoripske prijateljske škole, koja je bila oduševljena znanjem šestog razreda.

– Vrlo sam zadovoljna s poznavanjem jezika djece, naravno, ima nekih sitnica, greške u padežima, ali njima je hrvatski kao strani jezik i, dakako, da se potkradu takve greške. Mislim da je najvažnije da djeca mogu primijeniti svoje znanje u svakodnevnom govoru, prvo da razumiju pitanje, a drugo da znaju i odgovoriti. Usmeno ispitivanje vrlo je važno jer razvija komunikacijske sposobnosti i zapravo tu se vidi koliko je jezik usvojen – reče ravnateljica kotoripske škole.

Inače mjesna Hrvatska samouprava nagrađuje najbolje učenike hrvatskoga jezika, naime materijalno potpomaže njihovo sudjelovanje u državnome jezičnom taboru Hrvatske državne samouprave, u Vlašićima.

beta

Ravnateljica Snježana Matoš (slijeva) iz Kotoribe poklonila je knjigu keresturskoj školi

Pomurski piknik

Pomurski je piknik već uobičajena priredba letinjskih Hrvata, koji svake godine organizira tamošnja Hrvatska samouprava. Hrvati iz toga grada, odnosno iz okolnih mjesta potkraj svibnja na obližnjemu rekreacijskome mjestu u Tomaču (Kistolmács) okupe se na druženje, kuhanje, kušanje vina i razgovor.

Predsjednik Vilmoš Lukač i Marija Đuric, dopredsjednica letinjske Hrvatske samouprave

Već sedmi put priređen je Pomurski piknik za čiju su organizaciju zaslužni predsjednik Vilmoš Lukač i Marija Đuric, dopredsjednica letinjske Hrvatske samouprave. Piknik se održava u Tomaču, sedam kilometara od Letinje, gdje se nalazi rekreacijsko jezero, prekrasan prirodni okoliš, udoban za čovjeka koji živi u gradu. Samouprava svake godine prethodno objavi oglas za prijavljivanje družina za kuhanje i pečenje, a troškove sirovine snosi samouprava. Ove se godine prijavilo 12 družina.

– U gradu živi podosta Hrvata koji su se nekoć preselili iz obližnjih hrvatskih sela. Često se nađemo na ulici, ali vremena nemamo za razgovor, stoga smo smislili piknik. Tu uz kuhanje, pečenje, slušanje glazbe, kušanje vina porazgovaramo i družimo se – kaže dopredsjednica Đuric.

Netko je pekao vratinu, netko pileća prsa, kuhao jelenji i svinjski paprikaš, a usput se družilo. Okupili su se većinom ljudi s hrvatskim podrijetlom, poneki još znaju govoriti hrvatski, netko samo razumije, ali nitko ne taji svoje korijene, ponosni su na svoje podrijetlo.

Karlo Horvat rodom je iz Petribe, ali već dugo živi u Letinji, hrvatski jezik razumije, s kratkim rečenicama zna i odgovoriti na pitanja. On već nije učio hrvatski jezik u školi, jer tada je u Petribi škola već bila zatvorena, pa su djeca pohađala mađarsku školu u Bečehelu. Žao mu je da nije imao mogućnosti učiti u školi, ono što zna, naučio je još od bake. Rado se druži s Hrvatima, u zadnje vrijeme ima i neke poslovne veze s Hrvatskom.

Zastupnici Hrvatske samouprave na pikniku su spomenuli i važnost registracije na jesenskim izborima, odnosno izlaženje na narodnosne izbore.

beta

KERESTUR – Nastavnici Osnovne škole «Nikola Zrinski» ulažu napore da učenici nauče mnogo o povijesti velikana, o utvrdi Novoga Zrina, koji se nalazio u blizini mjesta. Razrednica dr. Erika Rac s učenicima petog razreda organizirala je izlet za djecu u Beleznu, gdje su pogledali malu izložbu o Novome Zrinu. Izložba sadrži ostatke iskopina koje su provodili studenti i profesori Sveučilišta nacionalne obrane na mjestu nekadašnje utvrde.

SERDAHHEL – Učenici osnovne škole zahvaljujući mjesnoj Hrvatskoj samoupravi 11. lipnja su posjetili Nacionalni park Plitvička jezera. Izlet je bila nagrada za najuspješnije učenike natječaja pod naslovom „Volim Hrvatsku“.

19. Hrvatski međunarodni nogometni turnir

8. Susret „In memoriam Stipan Pančić“

Zadnjeg dana mjeseca svibnja u športskoj dvorani budimpeštanske Hrvatske gimnazije okupili su se ljubitelji nogometa iz cijele Mađarske. Od 9:30 započeo je ovogodišnji, 19. Hrvatski međunarodni nogometni turnir i 8. Susret „In memoriam Stipan Pančić“ u organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte, Hrvatske samouprave okruga Majdana, Hrvatske samouprave Novoga Budima i Hrvatske samouprave XIII. okruga.

Svi sudionici i organizatori Turnira

Za razliku od prijašnjih godina, ovoga puta Turniru se odazvalo pet momčadi: Baja, Budimpešta, Santovo, gosti iz Hrvatske, momčad iz Trogira te, ne u posljednjem redu, Zala, koju je vodio Jože Takač.

Igrače i nazočne goste uime Glavnogradske samouprave pozdravila je Anica Petreš Németh, koja je među ostalima istaknula da se na ovome Turniru sjećamo još jednog prijatelja, Lajosa Illae, preminulog suca prijašnjih turnira.

Nakon predsjednice Anice Petreš Németh, riječ je preuzeo Boris Golubičić, konzul Veleposlanstava Republike Hrvatske u Budimpešti, koji je također izgovorio ohrabrujuće riječi. Uime suorganizatora svakoga je pozdravio i Mate Filipović (Majdan), pjesnik Marko Dekić te ravnateljica budimpeštanskog HOŠIG-a Ana Gojtan, koja je i ove godine posudila dvoranu za ovu prigodu.

Nakon svečanog otvorenja dana, napokon su započele utakmice. Ovoga puta sudac je bio Tibor Fekete. Zbog neparnoga broja prijavljenih momčadi, za razliku od prijašnjih godina, kada su momčadi bile razdvojene na A i B skupinu, ovoga puta svaka je igrala sa svakom po jednu utakmicu. Tako je tijekom dana odigrano ukupno deset utakmica.

Pobjednička momčad

Na teren su prve stupile momčadi iz Budimpešte i Baje. Dečki su još bili pomalo pospani, pa je na toj utakmici bilo samo dva gola, pobijedila je budimpeštanska momčad. Sljedeću su igru odigrale momčadi koje su prvi put sudjelovale na Turniru: Trogir i Zala. Na najveće iznenađenje pobijedila je Zala, koja je taj uspjeh nastavila tijekom cijeloga dana. Tako na kraju Turnira oni su preuzeli zlatnu medalju i putujući pehar. Zalska je momčad imala tri pobjede i jednu neodlučenu utakmicu. Drugo mjesto osvojili su momci iz Trogira. Oni su tri puta pobijedili i samo jednu igru izgubili, a na njihovim igrama uvijek je bilo više go-

lova. Brončanu medalju preuzela je budimpeštanska momčad s dvije pobjede, jednom izgubljenom i jednom neodlučenom igrom. Četvrto mjesto osvojila je Baja s jednom pobjedom, a peto Santovo, bez pobjede. Naravno, toga dana nije bila važna pobjeda, nego cjelodnevno druženje i dobra zabava.

Nakon športa uslijedilo je zajedničko druženje uz hranu i piće u blagovaonici škole.

Bea Letenyei

BUDIMPEŠTA – Proslava Dana državnosti Republike Hrvatske održava se 30. lipnja, s početkom u 18.30 sati, u vrtu Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Proslavu i druženje popratit će hrvatski napjevi.

PEČUH – U sklopu brojnih programa ovogodišnjega Državnog kazališnog susreta u Pečuhu od 5. do 14. lipnja, u OFF program priređen je i Susret narodnosnih kazališta 2014. Predstavili su se: bugarsko kazalište Malko Teatro s koncertnim performansom Without Frontiers; Urartu armensko narodnosno kazalište s glazbenom predstavom na mađarskom jeziku Artin Diramerjan: Aznavour; romsko Romano Teatro s pjevačkom galom Fehéren-feketén i njemačko Deutsche Bühne Ungarn s predstavom Lilla Falussy: Metadolce na njemačkom jeziku s mađarskim natpisom.

HARKANJ – Učenici Osnovne i glazbene škole «Pál Kitaibel» koji uče hrvatski jezik i književnost u satnici materinskoga jezika, i ove godine imaju mogućnost sudjelovati Tjednu hrvatskoga jezika u Selcu, u tamošnjemu karlovačkom dječjem odmaralištu. Harkanjska Hrvatska samouprava i škola plodno surađuju sa Selcem, a zbratimljeni je grad Harkanja grad Crikvenica. Već više od jednoga desetljeća harkanjski učenici sudjeluju spomenutom tjednu koji za njih organiziraju njihove nastavnice Đurđa Geošić Radasnai i Žuža Gregeš. Ove godine spomenuti tabor počinje 23. lipnja. Planira se posjet Krku, Vrbniku, Plitvičkim jezerima, Crikvenici te još niz programa i zanimanja.

KEMLJA – U okviru serije spomin-svečevanja 100. obljetnice I. svetskoga boja, 28. junija, u subotu, stanovnici dotičnoga sela će se okupiti pri bogatom i sadržajnom programu, u 16.30 uri. Kod crkve Ugarske Kemlje će se položiti vijenac, jači ugarski jačkarni zbor, a od 17 uri počinje predavanje o I. svetskom boju. Predavač je povjesničar dr. Nikola Benčić, koga će pratiti u referiranju dr. József Horváth ki će govoriti o Svetskom boju s kemljanskoga gledišća. Hrvatska samouprava Kemlje ovom prilikom otvara i izložbu s ovom tematikom, potom svi nazočni skupa idu u kemljansku crkvu, kade mašu-zadušnicu celebrira kemljanski farnik Marko Mogyorósi. U kulturnom programu nastupa mišoviti jačkarni zbor Mali Dunaj. Potom će se blagosloviti obnovljena ploča herojev i mali križi palih junakov na redu kostanjov. Stroški su predviđeni od milijun forintov, to je priskrbila na naticanju mjesna Hrvatska samouprava, kako nam je rekla Marija Novič-Štipković, predsjednica Hrvatske samouprave. Red kostanjev pelja u mjesni cimitor, koji je po dokumenti prikdan 24. julija 1934. ljeta u čast herojev, točno pred osamdesetimi ljeti. Spomin-dan se završava jačenjem katanskih jačkov i druženjem na školskom dvoru.

Osmaši u dvojezičnim školama – Santovo

Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske

Na izboru u Tomislavgradu predstaviti će se 27 djevojaka koje dolaze iz Novoga Zelanda, Australije, SAD-a, Brazila, Čilea, Perua, Mađarske, Njemačke, Vojvodine, Austrije, Belgije, Italije, Slovenije, Crne Gore, Češke, Slovačke, Rumunjske, Makedonije, Kosova, Španjolske te Bosne i Hercegovine.

Članice KUD-a Tanac iz Pečuha

Foto: Á. Kollár

Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini „Stećak“ i Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba, a pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Općine Tomislavgrad, i uz pomoć Vlade Hercegovinske organiziraju iznimno zanimljiv program pod nazivom Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske, koji će biti 28. lipnja u Gradskoj sportskoj dvorani u Tomislavgradu, s početkom u 19 sati. Na izboru će se

predstaviti 27 djevojaka koje dolaze iz 21 države. Među natjecateljicama se biraju najljepša djevojka te prva i druga pratilja, a na web-portal u bira se i miss fotogeničnosti ovoga posebno atraktivnog izbora. Zanimljivo je da će iz nekih zemalja sudjelovati i po dvije kandidatkinje, u različitim narodnim nošnjama, većinom iz krajeva otkuda potječu njihovi roditelji, bake i djedovi. Tako će iz Mađarske natjecanju sudjelovati Pečuškinja Mira Bošnjak u nošnji aćanskih bošnjačkih Hrvata i Santovkinja Darinka Orčić u nošnji

santovačkih šokačkih Hrvata. Tijekom boravka u domovini, djevojke će 26. lipnja posjetiti Zagreb, gdje će ih primiti predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović, a potom i predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko. Cilj je ovoga programa susret i povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta poradi promicanja naše zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini, posebice u jačanju i očuvanju nacionalne svijesti i kulturne samobitnosti.

- hg -